

11. november 2011

Daňové príjmy výrazne poklesnú v dôsledku makroekonomického vývoja

Prognóza daňových príjmov verejnej správy na roky 2011-2014 (november 2011)

Pripravili: Ján Sporina, Rastislav Gábik

V nadväznosti na aktualizáciu makroekonomických prognóz pristúpil IFP ku aktualizácii daňových a odvodových príjmov verejnej správy (VS). Aktualizácia výrazne mení doterajšie odhady zapracované v návrhu rozpočtu VS schválenom vládou, pričom sa očakáva výpadok príjmov na úrovni 0,9% HDP v roku 2012 s postupným nárastom na 1,5% HDP v roku 2013 a 1,7% v roku 2014. Z hľadiska príspevkov k zmene prognózy mala najväčší vplyv aktualizácia makroekonomických prognóz, v roku 2012 s negatívnym vplyvom na úrovni 0,8% HDP. Zvyšnú časť vo výške 0,1% HDP predstavuje neschválenie pripravovanej legislatívy, najmä daňovo-odvodovej reformy.

Prognózy daňových príjmov boli prerokované na zasadnutí Výboru pre daňové prognózy (VpDP) dňa 8. novembra 2011, pričom všetci členovia VpDP posúdili prognózu IFP ako realistickú.

Zmena daňovej prognózy oproti NRVS 2012 - 2014 schválenému vládou

	tis. Eur (ESA 95)				% HDP			
	2011	2012	2013	2014	2011	2012	2013	2014
Zmena daňovej prognózy	-30 127	-664 625	-1 154 949	-1 321 380	0,0	-0,9	-1,5	-1,7
- makro	-72 068	-577 225	-924 363	-1 098 997	-0,1	-0,8	-1,2	-1,4
- legislatíva	-12 147	-55 922	-176 766	-164 437	0,0	-0,1	-0,2	-0,2
- ostatné	54 088	-31 478	-53 820	-57 946	0,1	0,0	-0,1	-0,1

Aktualizácia ekonomického vývoja mala negatívny vplyv na príjmy vo výške 0,8% HDP v roku 2012

Aktualizácia daňových prognóz nadväzuje na aktualizáciu vývoja makroekonomického prostredia, ktorá determinuje vývoj daňových základní. Aktualizované makroekonomické prognózy IFP boli predmetom diskusie na zasadnutí Výboru pre makroekonomické prognózy dňa 2. novembra 2011.

Makroekonomické predpoklady MF SR (rozdielely oproti NRVS 2012 - 2014)

	Základňa	2011E	2012F	2013F	2014F
HDP; b.c. (mld. Eur)	-	-0.5	-2.1	-3.3	-3.8
HDP; reálny rast	-	-0.3	-1.7	-1.0	-0.3
HDP; nominálny rast	DPPO, DP zrážka	-0.7	-2.3	-1.5	-0.3
Konečná spotreba domácností; reálny rast	Spotrebné dane	0.0	-2.0	-1.0	-0.6
Konečná spotreba domácností; nominálny rast	DPH	-0.2	-2.9	-1.5	-0.7
Priem. mesačná mzda; nominálny rast	DPFO, odvody	-0.4	-1.9	-1.1	-1.1
Počet zamestnan., podľa evid. počtu; rast	DPFO, odvody	0.1	-0.5	-0.2	0.1
Mzdová báza; rast *)	DPFO, odvody	-0.3	-2.4	-1.3	-1.1
Inflácia – nízkoprijm. domácností (apríl (t)/ apríl (t-1))	DPFO (odpoč. položky)	0,0	-0,7	-0,5	-0,2
Priemerná úroková miera z vkladov	DP zrážka	0.0	-0.3	-0.5	-0.1

*) Mzdová báza = priemerná mzda * zamestnaní podľa evidenčného počtu

Tabuľka makroekonomických ukazovateľov ukazuje zmeny v najdôležitejších makroekonomických indikátoroch z pohľadu prognózovania daňových príjmov. **Aktualizácia makroekonomických prognóz mala na prognózu daňových príjmov v rokoch 2011 - 2014 negatívny vplyv, najmä pri DPH, DPPO a odvodoch, v dôsledku zníženia prognózy rastu HDP, konečnej spotreby domácností ako aj mzdovej bázy.** Podrobnejšie informácie o faktoroch, ktoré spôsobili zmenu odhadu makroekonomických ukazovateľov je možné nájsť v [komentári IFP 2011/26](#).¹

¹ V komentári sú prezentované výsledky vplyvu makra na daňové príjmy pomocou zjednodušenej kalkulačky, ktorá nedokáže v časoch veľkých zmien v makroekonomických prognózach zachytiť všetky faktory, ktoré na finálnu daňovú prognózu majú vplyv. Ide najmä o posúdenie vplyvu súčasného vývoja na ziskovosť a daňovú povinnosť korporátneho sektora, keďže daň z príjmov fyzických osôb z podnikania a daň z príjmov právnických osôb zvyčajne reagujú dynamickjšie ako je samotná zmena makroekonomických prognóz. Tento vplyv dosiahol pri tejto aktualizácii úroveň až 164 mil. Eur v roku 2012.

Vplyv aktualizácie makroekonomickej prognózy na daňové príjmy VS (ESA95, tis. eur)

	2011E	2012F	2013F	2014F
DPFO	-4 803	-88 297	-117 682	-151 477
DPPO	-25 000	-129 290	-177 802	-219 214
Zrážková daň	1 317	-24 611	-45 144	-14 851
DPH	-26 255	-117 117	-250 495	-275 849
Spotrebné dane	-728	-38 755	-53 574	-63 892
Sociálne a zdravotné odvody	-16 599	-179 155	-279 666	-373 714
Spolu	-72 068	-577 225	-924 363	-1 098 997
Spolu % HDP	-0,1	-0,8	-1,2	-1,4

V porovnaní s NRVS 2012 – 2014 (september) došlo k viacerým zmenám daňovej legislatívy.²

- DPPO – v porovnaní s rozpočtom, bola v návrhu Novely zákona o dani z príjmov (595/2003 Z. z.) pripravená úprava zrýchleného odpisovania, ktorej vplyv je mierne pozitívny na VS (v roku 2012 vo výške 1,3 mil. Eur a v rokoch 2013 a 2014 vo výške 5,8 a 15,2 mil. Eur). Sadzba osobitného odvodu finančných inštitúcií (tzv. „banková daň“) bola zvýšená z 0,2% na 0,4%, čo bude mať negatívny vplyv na výnos DPPO v každom roku prognózy v objeme približne 9,7 mil. eur. Taktiež sa navrhuje opätovné oslobodenie príjmu z prenájmu majetku obcí a VÚC, ktoré sa zaviedlo od 1.1.2011. Uvedená zmena bude mať negatívny vplyv na výnos DPPO vo výške cca 8,5 mil. eur/ročne od roku 2011.
- DPFO a odvody - Negatívny vplyv zrušenia daňovo-odvodovej reformy na príjmy VS predstavuje úroveň 39,2 mil. Eur v roku 2012 a v rokoch 2013 a 2014 negatívny vplyv 87,9 a 84,7 mil. Eur.
- Koncesionárske poplatky sú s účinnosťou od roku 2013 zrušené, čo predstavuje negatívny vplyv na rozpočet VS vo výške 76,5 mil. Eur v roku 2013 a 76,7 mil. Eur v roku 2014.

Legislatívne zmeny v prognóze oproti NRVS 2012 - 2014

	2011E	2012F	2013F	2014F
Daň z príjmov fyzických osôb	-3 815	-1 654 499	-1 761 727	-1 872 743
Daň z príjmov právnických osôb	-8 332	-16 764	-12 390	-3 088
Daň z príjmov vyberaná zrážkou	0	0	0	0
Daň z pridanej hodnoty	0	0	0	0
Spotrebné dane	0	0	0	0
Dane z medz. obchodu a transakcií	0	0	0	0
Miestne dane	0	0	0	0
Koncesionárske poplatky	0	0	-76 469	-76 684
Sociálne a zdravotné odvody	0	1 615 341	1 673 820	1 788 078
Spolu	-12 147	-55 922	-176 766	-164 437
Spolu % HDP	0,0	-0,1	-0,2	-0,2

² Vplyv novej legislatívy v porovnaní so schváleným RVS 2011 – 2013 je sumarizovaný v BOXe na konci komentára.

V porovnaní s NRVS 2012 - 2014 tak došlo k nasledovným zmenám v daňových prognózach (za roky 2012-2014 sú prudké výpadky daní vyvážené prudkým nárastom odvodov, zohľadňujúc fakt, že daňovo-odvodová reforma nebude schválená):

Rozdiel aktuálnej prognózy daňových príjmov oproti NRVS 2012 - 2014 (ESA95, tis. Eur)					
	2010	2011E	2012F	2013F	2014F
Daňové príjmy VS	8 549	-71 898	-2 081 891	-2 506 603	-2 690 463
Daňové príjmy VS (% HDP)	0,0	-0,1	-2,9	-3,3	-3,4
Daň z príjmov fyzických osôb	0	-8 618	-1 742 796	-1 879 409	-2 024 220
DPFO zo závislej činnosti	0	-4 148	-1 640 443	-1 774 409	-1 915 198
DPFO z podnikania	0	-4 470	-102 353	-105 000	-109 022
Daň z príjmov právnických osôb	8 549	-33 332	-146 054	-190 193	-222 302
Daň z príjmov vyberaná zrážkou	0	-8 683	-34 505	-57 199	-28 275
Daň z pridanej hodnoty	0	-26 255	-117 117	-250 495	-275 849
Spotrebné dane	0	-17	-38 040	-52 839	-63 133
Z minerálnych olejov	0	-2 118	-24 595	-33 760	-40 318
Z liehu	0	0	-4 160	-5 805	-6 962
Z piva	0	1 661	549	177	-76
Z vína	0	-28	-104	-132	-154
Z tabaku a tabakových výrobkov	0	3 207	-5 978	-9 111	-11 061
Z elektrickej energie	0	61	-258	-379	-467
Zo zemného plynu	0	-1 555	-2 164	-2 438	-2 649
Z uhlia	0	-1 247	-1 330	-1 390	-1 446
Dane z medzinárodného obchodu a transakcií	0	0	0	0	0
Miestne dane	0	0	0	0	0
Ostatné dane	0	5 007	-3 379	-76 469	-76 684
Daňové príjmy ŠR	8 549	-71 399	-2 141 385	-2 407 860	-2 570 689

DPFO zo závislej činnosti a z podnikania – očakávaný výnos DPFO zo závislej činnosti a z podnikania v roku 2011 je nižší z dôvodu horšieho vývoja mzdovej bázy a hrubého domáceho produktu v prípade dane z príjmov z podnikania. Rovnako sa výrazné prehodnotenie makroekonomickej základne prejaví aj v nasledujúcich rokoch, pričom sa predpokladá aj mierny pokles efektívnych daňových sadzieb v prípade oboch daní. Reaguje sa tak na výrazné spomalenie ekonomického rastu s negatívnym vplyvom na daňový základ. Na výnose dane v rokoch 2012 – 2014 sa oproti NRVS 2012 - 2014 výrazne negatívne prejaví aj zrušenie zavedenia daňovo-odvodovej reformy, čo sa však pozitívne v podobnej výške premietne vo zvýšenom výbere odvodov.

BOX: Podielové dane obcí a VÚC

Na rozdiel od NRVS na roky 2012 – 2014 schváleného vládou, ktorý uvažoval so zavedením mixu daní s garantovaným medziročným výnosom v roku 2012 vo výške 3%, súčasná prognóza daní počítá s kompromisným návrhom ohľadom financovania územnej samosprávy. Kompromisný návrh zachováva súčasný model financovania územnej samosprávy s existenciou jednej podielovej dane (dane z príjmov fyzických osôb zo závislej činnosti a podnikania), pričom dochádza k zmene podielu územnej samosprávy tak, aby výnos obcí z podielovej dane v roku 2012 predstavoval 1 263 mil. eur pri zachovaní rovnakého pomeru VÚC. To znamená, že podiel územnej samosprávy klesne zo súčasnej úrovne 70,3% v prípade obcí na 64,5% resp. z 23,5% na 21,9% v prípade VÚC. Zmena percenta podielov obcí a VÚC tak bude znamenať príspevok územnej samosprávy ku konsolidácii verejných financií v roku 2012 vo výške 123 mil. eur.

Vplyvy na rozpočet verejnej správy (tis. Eur)

	2012	2013	2014
Zníženie príjmov ÚS z dôvodu legislatívy	123 371	131 548	138 499
- z toho: obce	93 003	99 167	104 407
- z toho: VÚC	30 368	32 381	34 092

Daň z príjmov právnických osôb – Výrazné spomalenie hospodárskeho rastu sa odzrkadlí v ziskovosti korporátneho sektora, ktorý citlivo reaguje na cyklické zmeny. Prognóza predpokladá v rokoch 2011 a 2012 rast ziskovosti na úrovni nominálneho rastu HDP. V rokoch 2013 a 2014 sa očakáva postupné zotavovanie podnikateľského prostredia, čo sa premietne v mierne vyššom náraste ziskovosti v porovnaní s rastom makroekonomickej základne. Riziko pre naplnenie očakávaného výnosu DPPO v rokoch 2011 – 2014 môže predstavovať ďalšie zhoršovanie makroekonomickeho výhľadu, keďže zníženie ziskovosti korporácií je v období stagnácie resp. recesie vždy dynamickejšie ako pokles makroekonomickej základne.

Daň z pridanej hodnoty – Aktuálne plnenie dane v roku 2011 je v súlade s očakávaniami, preto aktualizácia prognózy reaguje len na zmenu odhadu makroekonomických základní, v tomto prípade nominálneho rastu konečnej spotreby domácností. Prognóza nepredpokladá pokles efektívnosti výberu (nárast daňových únikov), čo prispieva k stabilizácii výnosu DPH voči makroekonomickej základni.

Spotrebné dane – nižšie odhadované výnosy spotrebných daní v roku 2011 sú spôsobené predovšetkým horším hotovostným plnením daní z minerálneho oleja (benzín), zemného plynu a uhlia, ktoré je však do istej miery kompenzované lepším plnením spotrebnej dane z tabakových výrobkov a piva. V rokoch 2012 až 2014 sa očakáva nižší výnos spotrebných daní v porovnaní s NRVS 2012 – 2014 z dôvodu nižšieho tempa rastu reálnej spotreby domácností a HDP v stálych cenách (v prípade minerálnych olejov), ako aj premietnutie horšieho plnenia spotrebnej dane z minerálnych olejov v roku 2011.

Ostatné dane – zrušenie koncesionárskych poplatkov bude mať negatívny vplyv na rozpočet VS vo výške zhruba 76 mil. eur v rokoch 2013 a 2014. V rokoch 2012 a 2013 zmena odhadu ostatných daní súvisí so spresnením informácií o predpokladanom výnose dane z emisných kvót.

Zmena odhadu príjmov Sociálnej poisťovne v porovnaní s návrhom rozpočtu VS 2012 - 2014 je ovplyvnená viacerými faktormi. V roku 2011 sa očakáva lepší výber odvodov z dôvodu vyššej úspešnosti výberu bežného poistného. Ako jednorazový faktor je potrebné vnímať aj dodatočný príjem (v rámci dlžného) z dôvodu oddĺžovania nemocníc, kedy dôjde aj k splateniu dlhov voči Sociálnej poisťovni. Na zmenu v rokoch 2012 až 2014 negatívne vplyva vývoj makroekonomického prostredia a s tým spojený očakávaný veľmi mierny pokles úspešnosti výberu. Na druhej strane, pozitívom je legislatívny vplyv z dôvodu zrušenia daňovo – odvodovej reformy, v rámci ktorej malo dôjsť k realokácii príjmov z poistného od EAO v prospech DPFO. To znamená, že vyšší výber poistného v porovnaní s návrhom rozpočtu VS na roky 2012 - 2014 je vykompenzovaný nižším príjmom DPFO zo závislej činnosti. V prípade zdravotných odvodov je zmena spôsobená takisto najmä zrušením daňovo-odvodovej reformy.

Rozdiel aktuálnej prognózy odvodov oproti NRVS 2012-2014 (ESA95, tis. Eur)

	2011E	2012F	2013F	2014F
Sociálna poisťovňa (EAO + dlžné)	47 461	1 209 590	1 168 253	1 196 664
- EAO	-6 539	1 209 590	1 168 253	1 196 664
- dlžné	54 000	0	0	0
Zdravotné poisťovne (EAO + dlžné)	-5 690	207 676	183 401	172 419
- EAO + dlžné	-5 690	207 676	183 401	172 419
FSZP spolu	41 771	1 417 266	1 351 654	1 369 083

Viac o daňových prognózach ako aj podkladové materiály je možné nájsť na [stránke IFP](#) v časti Ekonomické prognózy ⇒ [daňové prognózy](#).

BOX: Nová legislatíva v porovnaní s RVS 2011 – 2013 (sumárny prehľad)

Mesačné odpisovanie DPPO – od 1. 1. 2012 sa navrhuje prechod z ročného uplatňovania daňových odpisov hmotného majetku na mesačné odpisovanie pre všetky formy obstarania majetku. Úprava uplatnenia daňových odpisov sa bude týkať iba novoobstaraného majetku.

Osobitný odvod finančných inštitúcií - s účinnosťou od 1. 1. 2012 sa zavádza osobitný odvod finančných inštitúcií vo výške 0,4%, ktorý bude mať negatívny vplyv na výnos DPPO v každom roku prognózy v objeme približne 20 mil. eur. Celkový čistý pozitívny vplyv pre rozpočet sa však z toho opatrenia odhaduje na úrovni 82 mil. Eur

Oslobodenie prenájmu majetku obcí a VÚC od DPPO - navrhuje sa oslobodenie prenájmu majetku obcí a VÚC, ktoré sa zaviedlo od 1.1.2011. Uvedená zmena bude mať negatívny vplyv na výnos DPPO vo výške cca 8,5 mil. eur/ročne od roku 2011.

Posun účinnosti zvýšenia sadzby SD z tabakových výrobkov - pôvodný zámer zvýšiť sadzbu dane od 1.3.2013 posunutý k 1.2.2012 – zvýšenie dane o 3,7% a od 1.3.2013 o 1,5%. Odhadovaný výnos sa pohybuje na úrovni 29 614 tis. EUR v r. 2012 a 7 541 tis. EUR v r. 2013.

Povinný vstup do 2. piliera od 1. januára 2012 - negatívny vplyv na EAO SP v 1. pilieri (-15,0 mil. EUR v roku 2012, -52,0 mil. EUR v roku 2013 a -96,3 mil. EUR v roku 2014).

PPP projekty - aktuálna prognóza predpokladá jednorazové platby DPH z titulu PPP projektov v roku 2011 vo výške 169 mil. EUR a v roku 2012 v objeme 38 mil. EUR, čo oproti RVS 2011-2013 predstavuje rozdiel vo výške 19 resp. 38 mil. eur v rokoch 2011 a 2012.

ESA95, tis. eur	2011E	2012F	2013F	2014F
DANE	19 000	94 803	34 811	36 146
Daň z príjmov právnických osôb	-8 332	27 189	27 270	36 146
Daň z pridanej hodnoty (PPP)	19 000	38 000	0	0
Spotrebné dane	0	29 614	7 541	0
SOCIÁLNE A ZDRAVOTNÉ ODVODY	0	-14 963	-52 010	-96 346
SPOLU	10 668	79 840	-17 199	-60 200
v % HDP	0,0	0,1	0,0	-0,1
SPOLU (bez PPP)	- 8 332	41 840	-17 199	-60 200
v % HDP	0,0	0,1	0,0	-0,1

